

tani írni-olvasni, az adott nemzet kultúrájának minimumát közkinccsé kell tenni, erre épül rá az alap- és középfokú szakképzés, és pedig kisipari műhelyek és tangazdaságok segítségével. Így alakíthatók ki azok a minimális képességek, amelyek révén a leszakadt, elmaradt térségek népességének legalább némi esélye lehet, hogy megteremtse a „tisztességet”, és hogy fogadni tudja az információs társadalom XXI. századi vívmányait. A MAMA-program természetesen egységes logisztikát, de rugalmas, a helyi igényeknek és hagyományoknak megfelelő módszereket föltelez. Működése tehát nem adminisztratív szabályozás útján történne, hanem belsőleg átélte „szervezeti érettséget” alapján. A MAMA-program tartalmánál fogva magától értetődően fölértékeli az ezredfordulón jelentőségében halványulni látszó humaniorákat, hiszen a humán ismeretek képezik az oktatás alapját, ebben pedig óriási szerepe van a könyvnek, amit – többek között – a mobil könyvtárak (bibliobuszok) szolgáltathatnak az elmaradott térségek milliói számára.

A globalizált információs társadalom (GIT) centrális kérdéseként emlegetett esélyegyenlőség fogalmát a MAMA-program mozdíthatja ki jelenlegi üres szólalás mivoltából. Természetesen a vitairatban fölvezetett program sem csodaszer, hiszen a harmadik világban számos problémát kell még megoldani, így a foglalkoztatást, a higiénié igényének kialakítását, a megfelelő táplálkozás lehetőségét, a diszkriminációtól mentes kulturális identitást, a közmorál, a citoyen-szellem elérését stb. De valahol mindennek az alapvetéséhez föltesztlenül hozzátartozik az írni-olvasni tudás, a munkakultúra képessé válása, amely – ismételtjük újra és újra – a humaniorák minimumán alapszik.

Az egyensúly-előttiség világállapotát bemutató statisztikai táblázatokkal záródó kötet műfaja – miként alcíme is jelzi – vitairat. Egy korábbi mű továbbgondolása, amely olvasóját is további gondolkodásra sarkallja. Például a könyvtárost arra buzdíthatja, hogy föltegye a maga kérdéseit. Neki milyen szerepe lehet a leszakadó társadalmi rétegek könyvvel való ellátásában? Mi a jelentősége az alapvető és a hagyományos ismereteknek a XXI. század esélyegyenlőtlenségeinek kiküszöbölésében? Hogyan viszonyul egymáshoz a Gutenberg- és az internet-galaxis? Mi az a minimális ismeretanyag, amit a Föld

minden lakójának el kellene sajátítania? Milyen helyi tudás lehet megfelelő ellensúlya a globalizációból adódó uniformizáltságnak? Miképp viszonyul a kulturális örökség az információs társadalom újdonságaihoz? És így tovább.

Rózsa György: *Ante-equilibrium, Vitairat a fejlődő országok esélyegyenlőségéről*. Bp. 2004. Argumentum, 92 old.

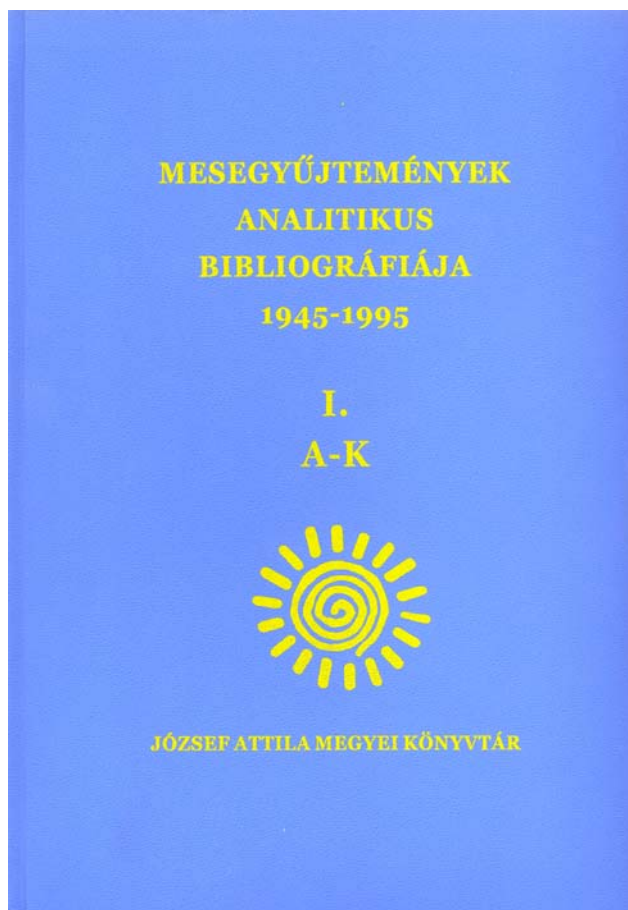
Mezey László Miklós

Mesegyűjtemények analitikus bibliográfiája, 1945–1995

A mesék világával kapcsolatba kerülő gyerekeknek, szülőknek, pedagógusoknak, könyvtárosoknak ismerősnek tűnhet az a gond, amit az egykoron olvasott, kedvelt és tanulságos történet újbóli megkeresése, föllevenítése jelent. A mesegyűjtemények címei ugyanis a legritkább esetben árulkodnak azok tartalmáról, ezért a kevésbé közismert mesék esetében különösen, de a népszerű fabuláknál is gyakran csak hosszú kutatómunka után sikerülhet választ találni a kérdésre-kérésre: hol, mely antológiában található?

A tatabányai József Attila Megyei Könyvtár munkatársai – *Lehrreichtné Dürög Brigitta és Szerecseni Edina* irányításával – ezen a gondon igyekeztek enyhíteni a *Mesegyűjtemények analitikus bibliográfiája* címmel megjelent két vaskos kötetből álló gyűjteményükkel. Eredeti elképzelésük szerint az egyes mesék a könyvtár gyermekrészlegének katalógusában lettek volna visszakereshetők, munkájuk az állományukban meglévő, hazánkban 1945-től 1995-ig megjelent mesegyűjtemények analitikus föltárására irányult, ám a Magyar Könyvészetre, a Magyar Nemzeti Bibliográfiára és az Országos Széchényi Könyvtár gyűjteményére is támaszkodó anyag hatalmas mennyisége inkább a bibliográfia készítésének kedvezett.

A teljességet gyakorlatilag megvalósító tekintélyes gyűjtemény 905 kötet 27 269 meséjéről ad címléírást, a lelőhely pontos megadása mellett szerzői, műfaji és etnikai meghatározást is nyújtva. A szoros betűrendbe sorolt egyszerűsített címléírást a feldolgozott mesegyűjtemények felsorolása, az ehhez kapcsolódó névmutató, il-

letve szerzői mutató követi, ami többirányú keresést tesz lehetővé. A szerzők nélküli mesék esetében a keresés a kötetek összeállítója, szerkesztője szerint történik. Talán ez az egyik legnagyobb erénye a kiadványnak, hogy nemcsak a magyar és a világirodalom klasszikusaitól, „nagy mesemondóitól” (Benedek Elek, Berze Nagy János, Zelk Zoltán, Jókai Mór, Gárdonyi Géza, Marie-Catherine d’Alunoy, Rudyard Kipling, La Fontaine, Alekszej Tolsztoj, Grimm-testvérek stb.) származó népszerű történetekről ad megbízható áttekintést. A távoli és egzotikus (kínai, japán, perzsa, arab, indián, kambodzsai, újkaledóniai, ausztráliai, óceániai, indonéziai stb.), valamint az európai kultúrák kevésbé ismert, magyarul eddig még alig-alig megjelent, legfeljebb átdolgozásokban hozzáférhető mondáinak, legendáinak, teremtésmítoszainak lelőhelyéhez is elvezeti az érdeklődőt. A kiadvány segítségével megtalálható lesz *A világ kezdete* című indiai népmese, *A világ és az emberek teremtése, a halál eredete* címmel megjelent guineai népmese, az indiai *Vikramadátija legendája* ugyanúgy, mint *A világ szép asszonya* című kisalföldi magyar, *A cár és a leánya* történetét nyomom követő kárpátöntúli ukrán, vagy az *Egyel tizenket-*

tőt, tizenkettővel negyvenkilencet című osztrák népmese.

A hatalmas anyagban való pontos eligazodást a bibliográfia végén található három részes mutatóapparátus segíti: megtalálható a feldolgozott kötetek címlistája, szerzőinek névmutatója, és lehetővé teszi a szerzők kötetben föltüntetett összes művének visszakeresését.

Az egyszerű szerkezetű, könnyen áttekinthető, tartalmában és kivitelében egyaránt színvonalas kiadvány minden könyvtárosnak fontos segédeszköze lesz a tájékoztatásban. Remélhetőleg e hasznos kezdeményezésnek – az időtartam kibővítésével – hamarosan folytatása is várható.

Mesegyűjtemények analitikus bibliográfiája 1945–1995. 1-2. köt. Tatabánya, 2002. JAMK, 635+698 [1] p.

Kis Klára

Új könyvtári intézeti kiadványokról

2003 decemberében jelent meg a Könyvtári Intézet kiadásában az *Öt év települési és szakkönyvtári ellátása a statisztika tükrében* című CD-ROM, amely részletes és sokoldalú megközelítésben igyekszik adatokon és teljesítménymutatókon keresztül bemutatni a könyvtárakat az 1998 és 2002 közötti időszakban. A számok alapján mindenki maga vonhat le következtetéseket a tendenciák, a trendek tekintetében; ebben segítségre lel *Vidra-Szabó Ferenc* kísérő elemzésében is.

Szintén a Könyvtári Intézet adta ki az áprilisban megjelent, *Mérés, adat, statisztika. Útmutató a könyvtárak statisztikai tevékenységéhez* című füzetet. A kiadvány elsősorban hasznosságával szeretne kitűnni: nemcsak eligazít részletesen a könyvtárak statisztikai munkáját, az OSAP 1442-es minisztériumi statisztikai kérdőívet illetően, hanem további tudnivalókat is közöl, úgymint a tárggyal kapcsolatos jogszabályok, szabványok friss jegyzékét, a (sokszor ellentmondásos) fogalmak ismertetését.

Mindkét kiadványhoz a Könyvtári Intézetben Szabó Lászlónénál (tel.: /1/ 224 3819) lehet hozzájutni. A CD-ROM ára áfával 750 Ft, a füzeté 420 Ft.

Somogyi József
a kiadványok szerkesztője